

BLOWING UP (PREUVELIČAVANJE)

SANJA IVANČIĆ
Etnografski muzej Split
Iza lože 1
HR-21000 Split

UDK 39.001
Prikaz
Review
Primljeno 22. 09. 2003.

U intervjuu novinarke gospođe Gordane Benić s prof. dr. Ivanom Šverko, objavljenom u prilogu Forum "Slobodne Dalmacije" od 27. kolovoza 2003. pod naslovom "Model Bauhauusa u Splitu", predstavlja se njena doktorska dizertacija i netom izašla knjiga "Splitska škola za dizajn" u izdanju Književnog kruga. Knjiga je predstavljena 29. rujna 2003. u okviru manifestacije "Knjiga Mediterana" održane od 24. 09.-4. 10. 2003.

Okosnica glavne teme ove knjige i doktorske dizertacije rad je i djelovanje gospodina Kamila Tončića pl. Sorinjskiog kao osnivača "splitske škole za dizajn". U isti opseg zanimanja ušle su, kao komplementarni entiteti Tončićeva vremena i Tončićeve Škole, i neke druge, već u Tončićevo doba razdvojene, a danas posve samostalne institucije: Galerija umjetnina i Etnografski muzej Split, te davno zamrla Banovinska poslovna centrala.

S druge strane, s muzeološkog aspekta Tončićeve djelatnosti, i Etnografski muzej je proučavo dijelom istu, dijelom različitu građu, izvore i literaturu kojim se koristila i gospođa Šverko ovisno već o točki susreta i razdvajanja ovih u osnovi različitih tema. Tako su već otpuhnuta prašina s muzejskog arhiva i prepoznatljivi obrisi srodnih tema bili razlogom što je gospođa Šverko bila poslužena istom dokumentacijom kojom su se služili i muzejski djelatnici.

Možda zato što je građa bila razvrstana, složena i označena prema drugačijim vrijednosnim kriterijima od njenih kategorija gospođi Šverko se *vrijedni materijal* Etnografskog muzeja učinio zapostavljenom, *nesistematiziranom* građom.

Štoviše, priređena je i nova dokumentacija, pripravljena povodom muzejskih obljetnica koje su bile naglašeno posvećene Tončićevoj viziji i konceptu Muzeja. Obradom istih u posljednjih deset godina, od 1990. do 2000., Etnografski muzej Split priredio je četiri izložbe i četiri prateće publikacije posvećene povijesti ove institucije i strukturi njegove djelatnosti od Tončićeva razdoblja naovamo:

1990. "Narodna umjetnost u funkciji života 1910.-1990.", katalog izložbe, Etnografski muzej Split, 1990.

1993. "Jučer, danas,...?", Etnologica Dalmatica vol. 2, Etnografski muzej Split, 1993.
1997. "Umjetnost o narodu" katalog istoimene izložbe, Etnografski muzej Split, 1997.
2000. Silvio Braica:"90 godina Etnografskog muzeja Split 1910-2000", Etnografski muzej Split, 2000.

Čudno je što gospođa Šverko, proučavajući građu biblioteke, arhiva i fototeke matične kuće, ova izdanja nije imala prilike ili motiva pročitati ih, jer se, najbliže, bave istim fenomenom. Ako i nisu bili značajni za doradu njene teme, kao što su bile zadnje posuđene četrdeset i tri fotografije u veljači 2001., mogli su poslužiti kao dopuna popisa članaka o *ing. Kamilu Tončiću, njegovom radu i školi*, koji u njenoj knjizi završava s godinom 1955.

No razloge reakciji na knjigu gospođe Šverko nismo našli u onome što ona **nije** zabilježila, jer svatko ima pravo na izbor, nego u onome što **jest** zabilježila kao Tončićev doprinos muzejskoj djelatnosti.

Naime, mitsku priču obitelji Tončić o poklonjenih osam kilograma zlatnog nakita Etnografskom muzeju i Tončićevom prosvjednom paljenju dokumentacije u vrtu svoje vile poznaju sve generacije muzejskih stručnjaka i svi oni kojima Tončićevo ime u ovom gradu nešto znači.

Iako bi ta priča mogla biti snažni dramaturški potencijal za filmske sekvence neke buduće obrade Tončićeva života, nitko ju se nije usudio, do gospođe Šverko, iznijeti u javnost kao prilog svojih stručnih ili znanstvenih radova.

Kako je gospođi Šverko Muzej sporedna tema kojom je dopunila živopisnost svoje knjige, o razmjerima posljedica ovih svojih potpuno apstraktnih tvrdnji vjerojatno nije ni razmišljala, a kao takve nije ih ni provjerila, jer uvida u muzejske zbirke nije imala, niti ga je tražila.

Međutim, Muzejima je osnovna zadaća prikupljanje predmeta i čuvanje njihovih zbirki. Na prvom mjestu je fizička zaštita opsega zbirke, pa potom, ništa manje važne, raznorodne dokumentacije koja svjedoči o njihovim kulturološkoj kvaliteti, bez koje često sam predmet malo znači.

Iz uvida u muzejsku zbirku i pridruženu joj dokumentaciju, nastalu radom četiri generacija muzejskih stručnjaka (a najpedantinja je ona zlatnog nakita), nema podataka o primitku tako značajne kolekcije u bilo kojem

muzejskom razdoblju. Ova zbirka, skupa s pojedinačno otkupljenim predmetima, ne broji toliku količinu zlatnog nakita. Stoga, Etnografski muzej izričito niječe postojanje osam kilograma zlatnog nakita u svojoj istoimenoj zbirci, kako to ne bi ostalo kao relevantan podatak struci ili čak bilo povodom provala u muzejske prostore.

Također, u najstarijim muzejskim inventarim knjigama koje je započeo i vodio sam Tončić, najistaknutiji podatak, jedini ispisan crvenom tintom, je onaj čijim i kolikim sredstvima je predmet otkupljen. Tek kao opasku Tončić bilježi i vrlo rijetke darovatelje Muzeja, pa se očito na milodare nije ni oslanjao. Među njima niti jednom nije zabilježeno njegovo ime uz bilo koji zlatni predmet. U muzejskom arhivu nema ni posebnog dokumenta koji svjedoči da je Tončić svoju toliku privatnu kolekciju donacijom pretvorio u temeljnu zbirku javne institucije koju je osnovao. U samozatajnost jednog izrazito javnog čovjeka teško je i povjerovati

Stoga što suprotni argumenati ne postoje, muzejskim djelatnicima neugodna razlika između zabilježenog kvantiteta muzejske zbirke i javnosti obznanjenog podatka gospođe Šverko, mogla bi se, u imaginarnom sudskom procesu, ustvrditi neistinitim iznošenjem činjenica.

Kako gospođa Šverko ni za iznošenje točnih podataka o stanju muzejske zbirke nije opunomoćena, teško je odrediti sve zakonske odredbe koje je svojim javnim istupom prekršila.

No možda još veća šteta od povrede prava, ugrožavanja časti i ugleda muzeja i njegovih djelatnika učinjena je time što je gospođa Šverko, temeljem pogrešnih činjenica, došla i do pogešnih zaključaka o radu i djelu Kamila Tončića, o kojima nam nije zadaća suditi.

INVENTAR:

NARODNOG MUZEJA početo 24. febr. 1912

RAVHATELJSTVO NARODNOG MUZEJA

Ant. Bučić